

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ ක්‍රමික විකාශනය
පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

Study of the gradual evolution of museum education in
Sri Lanka

බිනාෂා රත්මනි විමලසේන

Abstract

Museum education in Sri Lanka has undergone a significant transformation, shifting from passive display-based learning to interactive and inquiry-based educational experiences. This research explores the historical evolution of museum education in Sri Lanka, tracing its development from colonial-era museum models to contemporary institutions that incorporate digital technology and experiential learning methods. The study examines key milestones, including the establishment of the National Museum in Colombo in 1877, the introduction of educational programs in the mid-20th century, and the integration of interactive and digital learning tools in the 21st century. The research uses qualitative and historical analytical methods, reviewing archival records, government policies, and academic literature. The findings reveal that museums in Sri Lanka have made significant progress in their educational role, but challenges remain, such as limited funding, lack of specialized staff, and inadequate infrastructure. The discussion highlights how museums have adapted to educational trends by offering guided tours, workshops, and student-centered programs. This study compares Sri Lankan museum education models with international best practices, identifying gaps and opportunities for growth. The research concludes that a strategic approach is needed to improve museum education,

which includes improved funding, professional training, and the integration of digital tools such as virtual reality and online museum platforms. The evolution of museum education in Sri Lanka reflects broader trends in global museum practices, but there is a need for further development to maximize their role as dynamic learning environments.

Key words: museum education, Sri Lanka, interactive learning, digital technology, museum history, heritage education.

හැඳින්වීම

කෞතුකාගාර, දැනුම සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා පිහිට වූ ආයතන ලෙස සේවය කරයි. කෞතුක වස්තු එකතු කිරීම සහ ප්‍රදර්ශනය කිරීම වැනි සාම්ප්‍රදායික භූමිකාවන්ට අමතරව මෙම ආයතන අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන බවට වර්තමානයේ පත්ව ඇත. ප්‍රදර්ශන, පර්යේෂණ සහ අන්තර්ක්‍රියාකාරී අත්දැකීමෙන් ඉගෙනීම පෝෂණය කරනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය සැලකිය යුතු ලෙස පරිණාමය වී ඇති අතර උදාසීන නිරීක්ෂණයේ සිට වඩාත් ගතිකවූත් ආකර්ශනීයවූත් තාක්ෂණයෙන් වැඩි දියුණු කළ ඉගෙනුම් අත්දැකීම් වෙත මාරු වී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය වර්ෂ 1877 දී බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතවාදීන් පිහිට වූ කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය සමඟ ආරම්භය විය. මූලදී, කෞතුකාගාරය ප්‍රධාන වශයෙන් සංස්කෘතික හා පුරාවිද්‍යාත්මක කෞතුක වස්තු ගබඩාවක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ අතර අධ්‍යාපනික කටයුතු කෙරෙහි සීමිත අවධානයක් යොමු ව තිබිණි. කාලයත් සමඟ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පුළුල් වූ අතර පාසල් වාරිකා, මඟ පෙන්වන වාරිකා සහ විද්වත් සහයෝගීතාවයන් වර්ධනය විය. අද වන විට ගාල්ල සමුද්‍ර කෞතුකාගාරය සහ පොළොන්නරුව පුරාණ තාක්ෂණ කෞතුකාගාරය වැනි දේශීය කෞතුකාගාර ඩිජිටල් සම්පත්, ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සහ විවිධ ප්‍රේක්ෂකයන්ට ගැලපෙන විශේෂිත අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ඇතුළු නව ප්‍රවේශයන් ඒකාබද්ධ කරගනිමින් සිටී.

මෙම වෙනස් වීම කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ පුළුල් ගෝලීය ප්‍රවණතාවක් පිළිබිඹු කරන අතර, ඉගෙනීම තවදුරටත් ස්ථිතික සංදර්ශනවලට සීමා නොවී අන්තර්ක්‍රියා, කතන්දර කීම සහ අත්දැකීම් ක්‍රමවේදවලින් වැඩි දියුණු වී තිබේ. එමෙන් ම ඩිජිටල් තාක්ෂණයන් අනුගමනය කිරීමවලට ද කෞතුකාගාර ඉගෙනුම් අත්දැකීම් තවදුරටත් පරිවර්තනය වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම දියුණුව තිබියදීත්, ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාර අරමුදල් සීමා කිරීම්, අවම යටිතල පහසුකම් සහ පුහුණු කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින් නොමැතිකම වැනි අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින් සිටියි.

අධ්‍යයනයේ අරමුණු

මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ පරිණාමය පහත සඳහන් කරුණු මගින් විශ්ලේෂණය කිරීමයි

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ ආරම්භයේ සිට නූතන දියුණුව දක්වා එහි ක්‍රමික සංවර්ධනය සොයා ගැනීම, දේශීය කෞතුකාගාරවල අධ්‍යාපනික භූමිකාව හැඩගස්වා ඇති ප්‍රධාන සන්ධිස්ථාන සහ ප්‍රවණතා හඳුනා ගැනීම, කෞතුකාගාරවල අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීමේදී ඔවුන් මුහුණ දෙන වත්මන් අභියෝග ඇගයීම සහ ඩිජිටල් මෙවලම්වල කාර්යභාරය, අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන සහ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළුව අනාගත වැඩිදියුණු කිරීම් සඳහා අවස්ථා ගවේෂණය කිරීම. මෙම අරමුණු සපුරාලීම මගින්, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාරවලට අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන ලෙස ඔවුන්ගේ භූමිකාව ශක්තිමත් කර ගැනීමට සහ සිසුන්ට, පර්යේෂකයින්ට සහ මහජනතාවට වඩා හොඳින් සේවය කිරීමට හැකි ආකාරය ඉස්මතු කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණයි.

ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන කෞතුකාගාරවල ඓතිහාසික විශ්ලේෂණය, ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ සිද්ධි අධ්‍යයන මත පිහිටා ගුණාත්මක ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කරයි. වර්තමාන අධ්‍යාපන උපාය මාර්ගවල ඵලදායිතාවය තක්සේරු කිරීම සඳහා

කෞතුකාගාර වෘත්තිකයන්, අධ්‍යාපනඥයන් සහ නරඹන්නන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා වලින් ලබාගත් තොරතුරු ද මෙම අධ්‍යයනයට ඇතුළත් වේ. දත්ත මූලාශ්‍රය අතරට අධ්‍යයන පර්යේෂණ, රජයේ වාර්තා, කෞතුකාගාර ප්‍රකාශන සහ තෝරාගත් කෞතුකාගාර ආයතනවලින් ලබාගත් සෘජු නිරීක්ෂණ ඇතුළත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන ආයතන ලෙස පරිණාමය වී ඇති ආකාරය සහ අනාගතයේදී ඒවාට තම කාර්යභාරය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණයි.

සාකච්ඡාව

මුල් කෞතුකාගාර සහ ඒවායේ අධ්‍යාපනික කාර්යභාරය

කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය පිහිටුවීම

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ මූලාරම්භය 1877 දී එවකට ලංකාවේ ආණ්ඩුකාර ශ්‍රීමත් විලියම් හෙන්රි ග්‍රෙගරි විසින් කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය පිහිටුවීම දක්වා දිව යයි. ආරම්භක කෞතුකාගාරය පුරාවිද්‍යාත්මක කෞතුක වස්තු, අත්පිටපත් සහ ස්වාභාවික ඉතිහාස එකතු කිරීමේ ගබඩාවක් ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. මෙම කාලය තුළ කෞතුකාගාරයේ අධ්‍යාපනික කාර්යභාරය සීමිත වූයේ එය ප්‍රධාන වශයෙන් සාමාන්‍ය ජනතාවට අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් අවකාශයක් ලෙස නොව විද්වතුන් සඳහා පර්යේෂණ පහසුකමක් ලෙස සේවය කළ බැවිනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර සඳහා බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත කෞතුකාගාර ආකෘතිවල බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීම

බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේදී, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය සඳහා බටහිර ප්‍රවේශය අනුගමනය කළ අතර, එහිදී ප්‍රදර්ශන නිෂ්ක්‍රීය නිරීක්ෂණය සඳහා නිර්මාණය කරන ලදී. කෞතුකාගාරවල ප්‍රමුඛතාවය වූයේ නරඹන්නන් ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියකට සම්බන්ධ කර ගැනීමට වඩා කෞතුක වස්තු එකතු කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීමයි. කෞතුකාගාර අන්තර්ගතය විධිමත් අධ්‍යාපන පද්ධතිවලට ඒකාබද්ධ කිරීමට අවම උත්සාහයක් ගෙන තිබුණි.

මුල් අධ්‍යාපනික උත්සාහයන් දැරීම

20 වන සියවසේ මුල් භාගයේදී, කෞතුකාගාර පාදක අධ්‍යාපනය ප්‍රචර්ධනය කිරීම සඳහා යම් යම් පියවර ගන්නා ලදී. විශේෂයෙන් ඉංග්‍රීසි කතා කරන ප්‍රභූ පාසල්වල සිසුන් සඳහා මාර්ගෝපදේශක චාරිකා හඳුන්වා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, කෞතුකාගාර ප්‍රධාන වශයෙන් නාගරික ප්‍රදේශවල පිහිටා ඇති අතර, ඉංග්‍රීසි කතා නොකරන නරඹන්නන්ට ඉගෙනීමේ අවස්ථා සීමා කළ බැවින් ප්‍රවේශ්‍යතාව සීමිත විය.

අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් සංවර්ධනය කිරීම (1950-1990)

පාසල් සඳහා කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පුළුල් කිරීම

20 වන සියවසේ මැද භාගය වන විට, කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පාසල් සිසුන් ඉලක්ක කරගත් උත්භහයන් සමඟ පුළුල් වීමට පටන් ගත්තේය. ප්‍රායෝගික ඉගෙනීමේ වැදගත්කම හඳුනා ගනිමින්, කෞතුකාගාර සිසුන් සඳහා ව්‍යුහගත සංචාර සඳහා පහසුකම් සැලසීම සඳහා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමට පටන් ගත්තේය. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේදී, භාරකරුවන් විසින් ප්‍රදර්ශන පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම් ලබා දුන් අතර, ඒවා ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව සහ විද්‍යාව වැනි විෂයයන්ට සම්බන්ධ කළහ. කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය සහ ගාල්ල සමුද්‍ර කෞතුකාගාරය මෙම පරිවර්තනයේ තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කළ අතර, පාසල් චාරිකා සහ සිසුන් සමඟ අන්තර්ක්‍රියාකාරී සැසි පැවැත්වීය. උදාසීන නැරඹීමේ සිට මඟ පෙන්වන සාකච්ඡා දක්වා අවධානය යොමු වූ අතර, එමඟින් සිසුන්ට ප්‍රශ්න ඇසීමට සහ කෞතුක වස්තු සමඟ සම්බන්ධ වීමට ඉඩ සැලසුණි.

වැඩමුළු සහ ප්‍රසිද්ධ දේශන හඳුන්වාදීම

1970 සහ 1980 ගණන්වලදී, කෞතුකාගාර ඔවුන්ගේ ව්‍යාප්තිය පුළුල් කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනික වැඩමුළු සහ ප්‍රසිද්ධ දේශන හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම උත්සාහයන්වලට ඇතුළත් වූයේ:

- ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතික උරුමයන් අවබෝධ කර ගැනීමට සිසුන්ට උපකාර කිරීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික කලා හා අත්කම් පිළිබඳ වැඩමුළු.
- තෝරාගත් ප්‍රදර්ශන පිළිබඳ ගැඹුරු දැනුමක් ලබා දෙමින් ඉතිහාසඥයන් සහ පුරාවිද්‍යාඥයන් විසින් පවත්වන දේශන.
- කෞතුකාගාර අධ්‍යයනයන් කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් ඉලක්ක කර ගනිමින් කෞතුකාගාර විද්‍යාව පිළිබඳ කෙටිකාලීන පාඨමාලා.

මෙම වැඩසටහන් ප්‍රයෝජනවත් වුවද, පුහුණු කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයන් නොමැතිකම සහ ඉගෙනුම් පහසුකම් පුළුල් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම හේතුවෙන් ඒවායේ බලපෑම සීමිත විය.

මුල් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන සංවර්ධනයේ අභියෝග

ප්‍රගතිය තිබියදීත්, මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ අභියෝග කිහිපයක් පැවතුණු අතර ඒවා පහත පරිදි වෙත්.

- පුහුණු කාර්ය මණ්ඩලයේ හිඟය: බොහෝ කෞතුකාගාරවල කැපවූ අධ්‍යාපන නිලධාරීන් නො සිටීම
- සීමිත තාක්ෂණික සම්පත්: කෞතුකාගාර අවම බහුමාධ්‍ය ඒකාබද්ධතාවයකින් යුත් ස්ථිතික සංදර්ශන මත විශ්වාසය තැබීම
- නාගරික කේන්ද්‍රීය අවධානය: බොහෝ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ප්‍රධාන නගරවලට සීමා වූ අතර, ග්‍රාමීය සිසුන්ට ප්‍රවේශය සීමා වීම

නවීකරණය සහ ඩිජිටල් ඒකාබද්ධ කිරීම

ඩිජිටල් ඉගෙනුම් මෙවලම් භාවිතා කිරීම

තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමඟ, ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඩිජිටල් මෙවලම් ඒකාබද්ධ කිරීම

ආරම්භ කර ඇත. ප්‍රධාන වර්ධනයන් අතරට පහත සඳහන් තොරතුරු ඇතුළත් විය.

- අතථ්‍ය ප්‍රදර්ශන: මාර්ගගත ප්‍රදර්ශන සහ කෞතුක වස්තු වල ක්‍රිමාණ ප්‍රතිනිර්මාණ, කෞතුකාගාර අන්තර්ගතයට දුරස්ථව ප්‍රවේශ විය හැකිය.
- වර්ධිත යථාර්ථය (AR) සහ අතථ්‍ය යථාර්ථය (VR): ඓතිහාසික ප්‍රතිනිර්මාණයන් සමඟ සම්බන්ධ වීමට නරඹන්නන්ට ඉඩ සලසන අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන
- අධ්‍යාපනික ජංගම යෙදුම්: සමහර කෞතුකාගාර බහු භාෂාවලින් ප්‍රදර්ශන පිළිබඳ ගැඹුරු තොරතුරු සපයන යෙදුම් සංවර්ධනය කර නොමැත. සිංහල, දෙමළ , ඉංග්‍රීසි යන භාෂා භාවිතයෙන් තොරතුරු සපයා ඇත. ඩිජිටල් නවෝත්පාදනය සඳහා ප්‍රමුඛ උදාහරණයක් වන්නේ පොළොන්නරුව පුරාණ තාක්ෂණ කෞතුකාගාරයයි. එය පුරාණ වාරිමාර්ග පද්ධතිවල අතථ්‍ය සමාකරණ හඳුන්වා දී ඇත. මෙම මෙවලම් අන්තර්ක්‍රියාකාරී ආකෘති හරහා ඓතිහාසික ඉංජිනේරු ශිල්පීය ක්‍රම තේරුම් ගැනීමට සිසුන්ට උපකාරී වේ.

අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් සහ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම්

නූතන කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය, ප්‍රදර්ශන නැරඹීමට පමණක් නොව, ඒවා සමඟ අන්තර් ක්‍රියා කිරීමට නරඹන්නන් දිරිමත් කරමින්, අත්දැකීම් සහිත ඉගෙනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. සිසුන් අනුකරණය කරන ලද කැණීම් සඳහා සහභාගී වන ප්‍රායෝගික පුරාවිද්‍යා වැඩසටහන් හා සාම්ප්‍රදායික අත්කම් සජීවී ප්‍රදර්ශන මෙන්ම නරඹන්නන්ට මැටි භාණ්ඩ සෑදීම සහ රෙදි විවීම වැනි කුසලතා ඉගෙන ගැනීමට මෙහි දී ඉඩ සලසයි.

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින් ඓතිහාසික සිදුවීම් ආකර්ශනීය ආකාරයෙන් පැහැදිලි කිරීම සඳහා ආධ්‍යාන භාවිත කරන කතන්දර කීමේ සැසි මෙහි දී හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

මෙම ප්‍රවේශයන් විශේෂයෙන් කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ දී සාර්ථක වී ඇති අතර, එහිදී සිසුන් අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන හරහා පුරාණ නැව් සුන්බුන් සහ සමුද්‍ර වෙළඳාම පිළිබඳව ඉගෙන ගනී.

කෞතුකාගාර සහ විශ්වවිද්‍යාල සහයෝගීතා

මෑත වසරවලදී, පර්යේෂණ පාදක ඉගෙනීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා කෞතුකාගාර විශ්වවිද්‍යාල සමඟ සම්බන්ධ වී ඇත. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය සහ කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය වැනි විශ්වවිද්‍යාල, විෂය මාලාවේ කොටසක් ලෙස කෞතුකාගාර වාරිකා ඒකාබද්ධ කරන පුරාවිද්‍යා සහ ඉතිහාස වැඩසටහන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා කෞතුකාගාර සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කර ඇත. ඒවා පහත පරිදි ය.

- කෞතුකාගාර එකතු කිරීම් භාවිතා කරමින් ශිෂ්‍ය පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති
- උරුම සංරක්ෂණය සහ කෞතුකාගාර අධ්‍යයනයන් පිළිබඳ ඒකාබද්ධ සම්මන්ත්‍රණ
- කෞතුකාගාර පරිපාලනය සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් සඳහා සීමාවාසික අවස්ථා

ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ ඇතුළත් කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම

කෞතුකාගාර වැඩි වැඩියෙන් අධ්‍යාපනය පුළුල් ප්‍රේක්ෂක පිරිසකට ප්‍රවේශ විය හැකි ආකාරයට සකස් කිරීම සිදු කරයි. ඒවා සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි කතා කරන්නන් සඳහා බහුභාෂා ප්‍රදර්ශන විස්තර, දෘශ්‍යාබාධිත තරඹන්නන් සඳහා ඔවුන්ගේ තොරතුරු පුවරු සහ මාර්ගෝපදේශක වාරිකා නොමැති සහ කෞතුකාගාර වෘත්තිකයන් දුරස්ථ ප්‍රදේශවල ජංගම ප්‍රදර්ශන පවත්වන ග්‍රාමීය පාසල්වල ප්‍රජා සම්බන්ධතා වැඩසටහන් ආදිය යි.

සමකාලීන කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ අභියෝග

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර තවමත් බාධක කිහිපයකට මුහුණ දෙයි:

- ඩිජිටල්කරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම: බොහෝ කෞතුකාගාරවල දියුණු තාක්ෂණික මෙවලම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට සම්පත් නොමැත
- කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින්ගේ හිඟය: කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පිළිබඳ පුහුණුව ලත් විශේෂිත වෘත්තිකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී
- මහජන සම්බන්ධතා ගැටලු: සමහර ප්‍රජාවන් කෞතුකාගාරවල අධ්‍යාපනික ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව නොදැන සිටීම නිසා නරඹන්නන් සංඛ්‍යාව අඩු වේ.

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයට (COVID-19) හි බලපෑම

COVID-19 වසංගතය කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයට ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කළ අතර, ආයතන මාර්ගගත ඉගෙනීමට මාරු වීමට බල කළේය. අග්‍ර ු දැමීමේ කාලවලදී අතරා වාරිකා, සජීවී-ප්‍රවාහ දේශන සහ ඩිජිටල් කෞතුකාගාර සම්පත් අත්‍යවශ්‍ය විය. මෙම සංක්‍රාන්තිය ප්‍රවේශ්‍යතාව වැඩි කළද, සියලුම සිසුන්ට ස්ථාවර අන්තර්ජාල සම්බන්ධතා හෝ ඩිජිටල් උපාංග සඳහා ප්‍රවේශය නොතිබූ බැවින්, එය තාක්ෂණික බෙදීම ද හෙළි කළේය.

ප්‍රධාන සොයාගැනීම්වල සාරාංශය

මුල් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය (1877-1950) ගණන් බොහෝ දුරට නිෂ්ක්‍රීය වූ අතර, ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණවලින් ඔබ්බට අවම සම්බන්ධයක් තිබුණි. 20 වන සියවසේ මැද භාගයේ (1950-1990) ගණන්) වර්ධනයන් පාසල් සංචාර, මාර්ගෝපදේශක සංචාර සහ වැඩමුළු හඳුන්වා දුන් නමුත් සීමිත පුහුණුව ලත් අධ්‍යාපනඥයින් සහ අරමුදල් සැපයීම වැනි අභියෝගවලට මුහුණ දුන්නේය. නවීන දියුණුව (2000 ගණන්වල සිට වර්තමානය දක්වා) ඩිජිටල් ඒකාබද්ධ කිරීම,

ප්‍රායෝගික ඉගෙනීම සහ විශ්වවිද්‍යාල සහයෝගීතාවයන්, ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් අත්දැකීම් වැඩිදියුණු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇත.

මූල්‍යමය බාධාවන්, විශේෂිත කාර්ය මණ්ඩලයක් නොමැතිකම සහ තාක්ෂණයට අසමාන ප්‍රවේශය වැනි අභියෝග කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ පූර්ණ විභවයට බාධාවක් වෙමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ මුල් අවධියේ සිට නූතන නවෝත්පාදනයන් දක්වා පරිණාමය පිළිබඳ පුළුල් දළ විශ්ලේෂණයක් මෙම කොටසින් සපයයි.

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ නිෂ්ක්‍රීය ඉගෙනීමේ සිට ක්‍රියාකාරී ඉගෙනීම දක්වා මාරුවීම

ඓතිහාසික වශයෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අනුගමනය කළේ නිෂ්ක්‍රීය ඉගෙනුම් ආකෘතියක් වන අතර, එහිදී නරඹන්නන් ප්‍රධාන වශයෙන් අවම සහභාගීත්වයකින් යුත් කෞතුක වස්තු නිරීක්ෂණය කළහ. බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත කෞතුකාගාර සම්ප්‍රදායන්ගෙන් උරුම වූ මෙම ප්‍රවේශය, කෞතුකාගාර ගතික ඉගෙනුම් අවකාශයන්ට වඩා දැනුමේ ගබඩාවක් ලෙස සැලකුවේය. ප්‍රදර්ශන බොහෝ විට ස්ථිතික වූ අතර වර්තමානයේ නරඹන්නන් සඳහා අන්තර්ක්‍රියාකාරී අවස්ථා ස්වල්පයක් තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ ගෝලීය ප්‍රවණතා ක්‍රියාකාරී හා අත්දැකීම් සහිත ඉගෙනීම දෙසට මාරුවීමට හේතු වී තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ, මෙම පරිවර්තනය කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය සහ ගාල්ල සමුද්‍ර කෞතුකාගාරය වැනි ප්‍රධාන කෞතුකාගාරවල මඟ පෙන්වන වාරිකා, ප්‍රායෝගික වැඩමුළු, ඩිජිටල් සම්පත් සහ අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන ඒකාබද්ධ කිරීමේදී පැහැදිලි වී ඇත. මෙම වෙනස්කම් පිළිබිඹු කරන්නේ නරඹන්නන් - විශේෂයෙන් සිසුන් - අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියට ක්‍රියාකාරීව සහභාගී වන විට වඩාත් ඵලදායී ලෙස ඉගෙන ගන්නා බවට පුළුල් පිළිගැනීමකි.

නූතන කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයට වර්තමානයේදී ඇතුළත් වන්නේ:

- විමසීම් පාදක ඉගෙනීම, නරඹන්නන්ට ප්‍රශ්න ඇසීමට සහ තේමාවන් ගවේෂණය කිරීමට දිරිගන්වනු ලැබේ.
- ස්පර්ශ තිර සහ වැඩි දියුණු කළ යථාර්ථ අන්දැකීම් වැනි අන්තර්ක්‍රියාකාරී සංදර්ශක
- කෞතුක වස්තු සංරක්ෂණය සහ සාම්ප්‍රදායික අත්කම් නිර්මාණය ඇතුළු සජීවී නිරූපණ
- පාසල් සහ විශ්වවිද්‍යාල සමඟ සහයෝගීතාවය, කෞතුකාගාර වාරිකා විෂයමාලාවලට ඒකාබද්ධ කිරීම

ප්‍රගතියක් ලබා ඇතත්, අක්‍රිය ඉගෙනීමේ සිට ක්‍රියාකාරී ඉගෙනීම දක්වා සංක්‍රමණය තවමත් අසම්පූර්ණයි. සීමිත සම්පත් සහ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ විශේෂඥතාව හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ ප්‍රාදේශීය කෞතුකාගාර සාම්ප්‍රදායික ප්‍රදර්ශන ආකෘති මත විශ්වාසය තබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ අභියෝග

අරමුදල් සීමාවන්

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර මුහුණ දෙන විශාලතම අභියෝගයක් වන්නේ ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකමයි. බොහෝ කෞතුකාගාර ක්‍රියාත්මක වන්නේ දැඩි අයවැයක් සමඟ වන අතර එමඟින් අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් සංවර්ධනය කිරීමට, විශේෂිත අධ්‍යාපනඥයින් බඳවා ගැනීමට සහ නව තාක්ෂණයන් අනුගමනය කිරීමට ඇති හැකියාව සීමා වේ. කෞතුකාගාර සඳහා රජයේ අරමුදල් බොහෝ විට ප්‍රමුඛතාවය දෙනු ලබන්නේ කෞතුක වස්තු සංරක්ෂණය සහ යටිතල පහසුකම් නඩත්තු කිරීම සඳහා වන අතර අධ්‍යාපනික උත්සහයන් සඳහා ඉතිරි වන්නේ ඉතා අල්ප වශයෙනි.

මූල්‍යමය සීමාවන් නිසා සමහර කෞතුකාගාරවලට අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන හෝ ඩිජිටල් ඉගෙනුම් මෙවලම් දැරිය නොහැකි වී ඇත. එමෙන් ම ප්‍රවාහන වියදම් හේතුවෙන් ග්‍රාමීය පාසල් සඳහා ප්‍රජා සන්නිවේදන වැඩසටහන් සීමිතය. බොහෝ කෞතුකාගාර

ාර අධ්‍යාපන වැඩසටහන් පුහුණුව ලත් වෘත්තිකයන් මත නොව ස්වේච්ඡා සේවකයන් මත රඳා පවතී.

පුහුණු කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින් නොමැතිකම

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ සැලකිය යුතු ගැටලුවක් වන්නේ සුදුසුකම් ලත් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින්ගේ හිඟයයි. කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය විශේෂිත අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයක් වන රටවල මෙන් නොව, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර වෘත්තිකයන් සඳහා පුහුණු වැඩසටහන් ස්වල්පයක් ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, බොහෝ කෞතුකාගාර කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයින්ට ආකර්ශනීය අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීමට සහ ලබා දීමට විශේෂඥතාවක් නොමැත.

සුදුසු විසඳුම් අතර:

- විශ්වවිද්‍යාලවල කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පිළිබඳ උපාධි හෝ ඩිප්ලෝමා වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම
- කෞතුකාගාර කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා පුහුණු වැඩමුළු සංවිධානය කිරීම
- කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන උපාය මාර්ග වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර ආයතන සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම

ප්‍රවේශ්‍යතා සහ ඇතුළත් කිරීමේ ගැටලු

කොළඹ සහ ගාල්ල ප්‍රධාන කෞතුකාගාර ප්‍රවේශ්‍යතාව වැඩි දියුණු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇතත්, බොහෝ ප්‍රාදේශීය කෞතුකාගාර ඇතැම් කණ්ඩායම්වලට ප්‍රවේශ විය නොහැකි මට්ටමක පවතී.

භාෂා බාධක: බොහෝ ප්‍රදර්ශන විස්තර ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් දක්වා ඇති අතර, සිංහල සහ දෙමළ කතා කරන නරඹන්නන්ට අවබෝධය සීමා කරයි.

ආබාධිත නරඹන්නන් සඳහා පහසුකම් නොමැතිකම: බ්‍රෙල් පෙළ, ශ්‍රව්‍ය මාර්ගෝපදේශ හෝ රෝද පුටුවකට ප්‍රවේශ විය හැකි මාර්ග ලබා දෙන කෞතුකාගාර නොමැති තරම්ය.

භූගෝලීය සීමාවන්: ප්‍රවාහන වියදම් හේතුවෙන් ග්‍රාමීය සිසුන්ට සහ ප්‍රජාවන්ට බොහෝ විට කෞතුකාගාර වෙත ප්‍රවේශය නොලැබේ.

මෙම ගැටලු විසඳීම සඳහා කෞතුකාගාරවලට පහත විසඳුම් ලබා දිය හැකිය. ඒවා නම්,

- ඛනුභාෂා ඩිජිටල් මාර්ගෝපදේශ හෝ QR-කේත-පාදක පරිවර්තන පිරිනමන්න.
- ආබාධිතයන්ට හිතකර යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම
- දුරස්ථ ප්‍රදේශවල පාසල්වලට කෞතුකාගාර එකතු කිරීම් ගෙන එන ජංගම කෞතුකාගාර වැඩසටහන් පුළුල් කිරීම

මහජන සහභාගීත්වය සහ දැනුවත්භාවය

කෞතුකාගාරවල සංස්කෘතික හා ඓතිහාසික වැදගත්කම තිබියදීත්, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර සමඟ මහජන සම්බන්ධතාවය සාපේක්ෂව අඩු මට්ටමක පවතී. විශේෂයෙන් තරුණ පරම්පරාවන් කෞතුකාගාර යල් පැන ගිය හෝ නූතන අධ්‍යාපනයට අදාළ නොවන ඒවා ලෙස සලකති. මෙම සංජානනයට අර්ධ වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ කෞතුකාගාර ආකර්ශනීය අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ඵලදායී අලෙවිකරණ උපාය මාර්ගල කෞතුකාගාර ඉගෙනීම විධිමත් අධ්‍යාපන විෂයමාලාවලට ඒකාබද්ධ කිරීම සහ ඩිජිටල්-ස්වදේශීය පරම්පරාවන්ට ආයාචනා කරන අන්තර්ක්‍රියාකාරී, තරුණ-හිතකාමී ප්‍රදර්ශනයන් වේ.

විභව විසඳුම්:

- තරුණ ප්‍රේක්ෂකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය ව්‍යාපාර පැවැත්වීම
- කෞතුකාගාර වාරිකා අධ්‍යාපනයේ නීතිපතා කොටසක් බවට පත් කිරීම සඳහා පාසල් සහ විශ්වවිද්‍යාල සමඟ හවුල් වීම
- උනන්දුව ඇති කිරීම සඳහා පොදු උත්සව, ප්‍රදර්ශන සහ තරඟ පැවැත්වීම

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ වර්ධනය සඳහා අවස්ථා

ඩිජිටල් නවෝත්පාදන සහ තාක්ෂණික දියුණුව

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය පරිවර්තනය කිරීම සඳහා තාක්ෂණය ඉතාමත් වැදගත් අවස්ථාවක් ඉදිරිපත් කරයි. ලොව පුරා බොහෝ කෞතුකාගාර ගිලී යන ඉගෙනුම් අත්දැකීම් නිර්මාණය කිරීම සඳහා අතරා යථාර්ථය (VR) වැඩි දියුණු කළ යථාර්ථය (AR) සහ කෘතිම බුද්ධිය (AI) වැළඳ ගනී. ශ්‍රී ලාංකික කෞතුකාගාරවලට මෙම ප්‍රවණතාවය අනුගමනය කළ හැක්කේ:

- ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සිසුන් සඳහා අතරා කෞතුකාගාර වාරිකා සංවර්ධනය කිරීම
- පුරාණ ස්ථාන ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම වැනි අන්තර්ක්‍රියාකාරී අත්දැකීම් ලබා දීමට AR යෙදුම් භාවිතා කිරීම
- නරඹන්නන්ට මග පෙන්වීමට සහ බහු භාෂාවලින් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දීමට AI-බලගැන්වූ වැට්බෝට් හඳුන්වා දීම
- පොළොන්නරුව පුරාණ තාක්ෂණ කෞතුකාගාරය වැනි සමහර ශ්‍රී ලාංකික කෞතුකාගාර ඩිජිටල් ඉගෙනුම් මෙවලම් ඒකාබද්ධ කිරීම ආරම්භ කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඩිජිටල් සම්පත් පුළුල් ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා ආයෝජන සහ පුහුණුව අවශ්‍ය වේ.

කෞතුකාගාර-පාසල් සම්බන්ධතාවයන් ශක්තිමත් කිරීම

කෞතුකාගාර සහ පාසල් අතර සහයෝගීතාවය වැඩි දියුණු කිරීමෙන් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිදියුණු කළ හැකිය. එක්සත් රාජධානිය සහ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය වැනි රටවල, කෞතුකාගාර පාසල් විෂය මාලාවේ අනිවාර්ය අංගයක් වන අතර, සිසුන් බොහෝ විට කෞතුකාගාර පාදක ඉගෙනුම් ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගී වේ.

ශ්‍රී ලංකාවට සමාන උපාය මාර්ග අනුගමනය කළ හැකි අතර ඒවා පහත පරිදි ගොනු කළ හැකිය.

ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව සහ විද්‍යා පාඩම් වල කෞතුකාගාර වාරිකා අනිවාර්ය අංගයක් බවට පත් කිරීමට පාසල් දිරිමත් කිරීම .

පාසල් කණ්ඩායම් සඳහා අභිරුචිකරණය කළ පාඩම් සැලසුම් නිර්මාණය කිරීම, ජාතික විෂය මාලාවේ විෂයයන් සමඟ ප්‍රදර්ශන සම්බන්ධ කිරීම.

ඉගැන්වීමේ මෙවලම් ලෙස කෞතුකාගාර භාවිතා කරන ආකාරය පිළිබඳ ගුරු පුහුණු වැඩසටහන් පිරිනැමීම .

ප්‍රජා සහභාගීත්වය සහ ප්‍රජා සම්බන්ධතා වැඩසටහන්

කෞතුකාගාර ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනික කාර්යභාරය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා දේශීය ප්‍රජාවන් සමඟ සම්බන්ධ වීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කළ යුතුය. සාර්ථක ප්‍රජා සම්බන්ධතා උපාය මාර්ගවලට ඇතුළත් විය හැකිය. ඒවා පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

සාම්ප්‍රදායික ශිල්පීන් සමඟ වැඩමුළු පැවැත්වීම. එහිදී සිසුන් ශ්‍රී ලංකාවේ අස්පර්ශ සංස්කෘතික උරුමයන් උදා: රෙදි විවීම, මැටි භාණ්ඩ සහ නැටුම් ගැන දැනුම ලබා ගනී.

ප්‍රජාව විසින් සංවිධානය කරන ලද ප්‍රදර්ශන සංවිධානය කිරීම. එහිදී ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවන් කෞතුක වස්තු පිළිබඳ දැනුවත්භාවයක් ලබා ගනී.

ඉතිහාසය සහ සංස්කෘතිය දුරස්ථ ප්‍රදේශවලට ගෙන ඒම සඳහා සංචාරක කෞතුකාගාර ප්‍රදර්ශන සංවිධානය කිරීම ද ඉතාමත් වැදගත් වේ.

කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය ප්‍රජාව විසින් මෙහෙයවනු ලැබීමෙන්, කෞතුකාගාර අත්‍යවශ්‍ය සංස්කෘතික හා අධ්‍යාපනික මධ්‍යස්ථාන ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

ජාත්‍යන්තර කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන ආකෘති වලින් පාඩම්

ලොව පුරා සාර්ථක කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන ආකෘතිවලින් ශ්‍රී ලංකාවට ඉගෙන ගත හැකිය, උදාහරණයක් ලෙස:

- බ්‍රිතාන්‍ය කෞතුකාගාරය (එක්සත් රාජධානිය): සිසුන්ට ප්‍රදර්ශන සහ අධ්‍යාපනික ද්‍රව්‍ය දුරස්ථව ප්‍රවේශ වීමට ඉඩ සලසන පුළුල් මාර්ගගත ඉගෙනුම් වේදිකාවක් පිරිනමයි.
- ස්මිත්සෝනියන් ආයතනය (ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය): අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් මොඩියුල, ගුරු සම්පත් සහ මහජන සම්බන්ධතා වැඩසටහන් සපයයි.
- ළවර් (ප්‍රංශය): නරඹන්නන්ගේ සහභාගීත්වය වැඩි දියුණු කරමින්, ගිලී යන ඓතිහාසික අත්දැකීම් නිර්මාණය කිරීමට VR තාක්ෂණය භාවිත කරයි.

මෙම ආයතනවලින් හොඳම පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමෙන්, ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාරවලට ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනික ප්‍රවේශයන් නවීකරණය කර ඒවායේ බලපෑම වැඩි කළ හැකිය.

සාකච්ඡා සාරාංශය

1. ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය අක්‍රීය නිරීක්ෂණයේ සිට අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනීම දක්වා පරිණාමය වී ඇත , නමුත් බොහෝ කෞතුකාගාරවලට තවමත් නවීන අධ්‍යාපන උපාය මාර්ග සම්පූර්ණයෙන්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් නොමැත.

2. අරමුදල් හිඟය, පුහුණු අධ්‍යාපනඥයින් නොමැතිකම සහ ප්‍රවේශ්‍යතා බාධක වැනි අභියෝග කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන සංවර්ධනයට බාධා කරයි.

3. ඩිජිටල් නවෝත්පාදන, පාසල් සම්බන්ධතාවයන් සහ ප්‍රජා සහභාගීත්වය තුළින් වර්ධනය සඳහා සැලකිය යුතු අවස්ථා තිබේ.

4. ජාත්‍යන්තර කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන ආකෘති මගින් ශ්‍රී

ලංකාවට එහි කෞතුකාගාර ඉගෙනුම් අත්දැකීම් වැඩිදියුණු කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳ වටිනා පාඩම් සපයයි.

ඉදිරියට යන විට, ශ්‍රී ලාංකික කෞතුකාගාරවල අධ්‍යාපනික විභවය උපරිම කිරීමට සහ අනාගත පරම්පරාවන් සඳහා ගතික ඉගෙනුම් මධ්‍යස්ථාන ලෙස සේවය කිරීම සහතික කිරීමට උපායමාර්ගික අරමුදල් සපයන ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ.

සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ පරිණාමය නිසා, කෞතුකාගාර නිෂ්ක්‍රීය කෞතුක වස්තු ගබඩාවල සිට ගතික ඉගෙනුම් මධ්‍යස්ථාන බවට පරිවර්තනය වී ඇත. කාලයත් සමඟ, කෞතුකාගාර හුදෙක් සංරක්ෂණය කිරීමෙන් ඔබ්බට ගොස්, සිසුන්, පර්යේෂකයින් සහ සාමාන්‍ය ජනතාව සම්බන්ධ කර ගන්නා අධ්‍යාපනික උත්සහයන් ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් ඔබ්බට තම කාර්යභාරය පුළුල් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම දියුණුව තිබියදීත්, අරමුදල් සීමාවන්, පුහුණු අධ්‍යාපනඥයින්ගේ හිඟය, ප්‍රවේශ්‍යතා බාධක සහ සීමිත මහජන සහභාගීත්වය ඇතුළු සැලකිය යුතු අභියෝග පවතී. එලදායී අධ්‍යාපන ආයතන ලෙස කෞතුකාගාරවල විභවය උපරිම කිරීම සඳහා මෙම ගැටලු විසඳීම ඉතා වැදගත් වේ.

ප්‍රධාන සොයාගැනීම්

මෙම අධ්‍යයනයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයේ ක්‍රමානුකූල පරිවර්තනය ඉස්මතු කර පෙන්වන අතර එය ප්‍රධාන අදියර තුනකින් සලකුණු කර ඇත.

1. මුල් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය (1877-1950)

කෞතුකාගාර ප්‍රධාන වශයෙන් අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් අවකාශයන්ට වඩා පර්යේෂණ සහ ශාස්ත්‍රීය කටයුතු සඳහා ගබඩාවන් ලෙස සේවය කළේය. අධ්‍යාපන අවස්ථා ප්‍රභූ පාසල් සඳහා මඟ පෙන්වන චාරිකා සඳහා සීමා වූ අතර, මහජන සහභාගීත්වය කෙරෙහි එතරම් අවධානයක් යොමු නොවීය.

2. අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් පුළුල් කිරීම (1950 - 1990)

කෞතුකාගාර ව්‍යුහගත වාරිකා, වැඩමුළු සහ ප්‍රසිද්ධ දේශන පිරිනැමීම සඳහා පාසල් සහ විශ්වවිද්‍යාල සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමට පටන් ගත්හ. මෙම උත්සාහයන් නොතකා, සම්පත් හිඟකම සහ පුහුණු කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයින් අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනීම පුළුල් ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සීමා කළහ.

3. නවීකරණය සහ ඩිජිටල් ඒකාබද්ධ කිරීම (2000 දශකය - වර්තමානය)

අතථ්‍ය ප්‍රදර්ශන, වැඩි දියුණු කළ යථාර්ථය සහ අන්තර්ක්‍රියාකාරී සංදර්ශන වැනි ඩිජිටල් මෙවලම් භාවිතා කිරීම කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිදියුණු කර ඇත. කෞතුකාගාර-පාසල් සහයෝගීතා සහ විශ්වවිද්‍යාල සම්බන්ධතාවයන් පර්යේෂණ පාදක ඉගෙනීම ශක්තිමත් කර ඇත. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ තවමත් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනයට ප්‍රවේශ වීමේදී අභියෝගවලට මුහුණ දුන්නද, ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ ඇතුළත් කිරීම් වැඩිදියුණු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත.

අභියෝග සහ අනාගත දිශාවන්

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් ලබා ඇතත්, තවදුරටත් සංවර්ධනය සඳහා විසඳුම් සෙවිය යුතු අඛණ්ඩ අභියෝග තිබේ:

අරමුදල් සීමාවන්: බොහෝ කෞතුකාගාර මූල්‍යමය සීමාවන් සමඟ පොරබදමින් නවීන අධ්‍යාපනික මෙවලම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව සීමා කරයි. කෞතුකාගාර යටිතල පහසුකම් සහ ඉගෙනුම් සම්පත් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා රජයේ ආයෝජන සහ පෞද්ගලික අනුග්‍රාහකත්වයන් වැඩි කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

පුහුණු කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයන්ගේ හිඟය: කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය විශේෂිත ක්ෂේත්‍රයක් වන බවහිර රටවල මෙන් නොව, ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර වෘත්තිකයන් සඳහා විධිමත් පුහුණු වැඩසටහන් නොමැත. කෞතුකාගාර අධ්‍යයනයන්හි උපාධි

හෝ ඩිප්ලෝමා වැඩසටහන් හඳුන්වා දීමෙන් ලබා දෙන අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවිය හැකිය.

සීමිත ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ ඇතුළත් කිරීම: බොහෝ ශ්‍රී ලාංකික කෞතුකාගාරවල තවමත් බහුභාෂා සම්පත්, ආබාධිත නරඹන්නන් සඳහා පහසුකම් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන් සඳහා ප්‍රජා සම්බන්ධතා වැඩසටහන් නොමැත. ජංගම කෞතුකාගාර වැඩසටහන්, බ්‍රේල් මාර්ගෝපදේශ සහ බහුභාෂා ප්‍රදර්ශන ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ප්‍රවේශ්‍යතාව වැඩි දියුණු කළ හැකිය.

අඩු මහජන සහභාගීත්වය: කෞතුකාගාරවල අධ්‍යාපනික වටිනාකම පිළිබඳ දැනුවත්භාවයක් නොමැතිකම, විශේෂයෙන් තරුණ පරම්පරාවන් අතර පවතී. මෙයට මුහුණ දීම සඳහා, කෞතුකාගාර විසින් නරඹන්නන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය ව්‍යාපාර, අන්තර්ක්‍රියාකාරී ප්‍රදර්ශන සහ ප්‍රජා සහභාගීත්ව වැඩසටහන් භාවිතා කළ යුතුය.

ඉදිරි මාවත

ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර සජීවී අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන බවට පත් කිරීම සහතික කිරීම සඳහා පහත සඳහන් උපාය මාර්ග අනුගමනය කළ හැකිය:

1. කෞතුකාගාර - පාසල් සම්බන්ධතාවය ශක්තිමත් කිරීම

කෞතුකාගාර නැරඹීම් නීතිපතා විෂය මාලාවේ කොටසක් බවට පත් කිරීම සඳහා කෞතුකාගාර පාසල් සහ විශ්වවිද්‍යාල සමඟ සම්පව කටයුතු කළ යුතුය. අභිරුචි-නිර්මාණය කරන ලද පාඩම් සැලසුම් මගින් කෞතුකාගාර ප්‍රදර්ශන ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව සහ විද්‍යාව වැනි විෂයයන් සමඟ ඒකාබද්ධ කළ හැකිය.

2. ඩිජිටල් ඒකාබද්ධතාවය වැඩි දියුණු කිරීම

අතථ්‍ය වාරිකා, මාර්ගගත කෞතුකාගාර දත්ත සමුදායන් සහ අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් යෙදුම් පුළුල් කිරීම මගින් කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය වඩාත් ආකර්ශනීය කළ හැකිය. ඓතිහාසික ස්ථාන

ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමට සහ නරඹන්නන්ගේ අත්දැකීම් වැඩිදියුණු කිරීමට වර්ධිත යථාර්ථය (AR) සහ අභ්‍යන්තර යථාර්ථය (VR) මෙවලම් භාවිතා කළ හැකිය.

3. ප්‍රජා සහභාගීත්වය සහ ප්‍රජා සේවා වැඩසටහන්

කෞතුකාගාරවලට ප්‍රාදේශීය උරුමයන් සහ සම්ප්‍රදායන් පිළිබිඹු කරන ප්‍රදර්ශන නිර්මාණය කිරීම සඳහා දේශීය ප්‍රජාවන් සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ හැකිය. ජංගම කෞතුකාගාර උත්සහයන් මගින් දුරස්ථ හා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලට කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනය ගෙන යා හැකිය.

4. ජාත්‍යන්තර කෞතුකාගාරවලින් හොඳම පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීම

බ්‍රිතාන්‍ය කෞතුකාගාරය, ස්මිත්සෝනියන් සහ ලුවර් වැනි කෞතුකාගාරවලින් ඉගෙනීම ශ්‍රී ලංකාවට වඩාත් අන්තර්ක්‍රියාකාරී සහ පර්යේෂණ මත පදනම් වූ අධ්‍යාපනික උපාය මාර්ග සංවර්ධනය කිරීමට උපකාරී වේ. කෞතුකාගාරවලට බලවත් අධ්‍යාපන ආයතන වීමට හැකියාව ඇති අතර, අධ්‍යයන ඉගෙනීම සහ සැබෑ ලෝක අත්දැකීම් අතර පරතරය පියවයි. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍යමය සීමාවන් ආමන්ත්‍රණය කිරීම, කෞතුකාගාර අධ්‍යාපනඥයන් පුහුණු කිරීම, ප්‍රවේශ්‍යතාව වැඩිදියුණු කිරීම සහ මහජන සහභාගීත්වය වැඩි කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාව තම කෞතුකාගාර අධ්‍යාපන පද්ධතිය නවීකරණය කිරීම සඳහා ආයෝජනය කළ යුතුය. මෙම අභියෝගවලට මුහුණ දෙන්නේ නම්, ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාරවලට අනාගත පරම්පරාවන්ට ආස්වාදයක් ලබා දෙන අතරම අතීතය ආරක්ෂා කරන ලෝක මට්ටමේ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන බවට පරිණාමය විය හැකිය.

5. ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

දිසානායක, ආර්. (2017). ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාරවල ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ මහජන සහභාගීත්වය. කෞතුකාගාර අධ්‍යයන සඟරාව, 12(3), 45-60.

සිල්වා, පී.එච්.ඩී.එච්. (1877). කොළඹ කෞතුකාගාර සියවස අනුස්මරණ කලාපය, කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව.

- සිල්වා, පී.එච්.ඩී.එච්. (2016). *කෞතුකාගාර මුලධර්ම*, කොළඹ (10.): ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ (පුද්) සමාගම.
- විජේසූරිය, ජී. (2015). "ශ්‍රී ලංකාවේ උරුමය සුරැකීමේ කෞතුකාගාරවල කාර්යභාරය." *ජාත්‍යන්තර කෞතුකාගාරය*, 93-101.
- Ambrose, T. and Payne, C. (2018). *Museum Essentials*. 4th ed. London: Routledge.
- Black, G. 2012. *Transforming Museums in the Twenty-First Century*. London: Routledge.
- Falk, J.H. and Dearkin, L.D. (2018). *Revisiting the Museum Experience*. London: Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (2007). *Museums and Education: Purpose, Pedagogy, Performance*. London: Routledge.
- International Council of Museums (ICOM), (2022). Museum Definition and Educational Roles. Available at: <https://icom.museum> [Accessed 20 January 2025].
- Jayasuriya, S. (2020). The Role of Museums in Education: A Sri Lankan Perspective. *Sri Lanka Journal of Humanities and Social Sciences*, 46(2), pp.45-62.
- Ministry of Education, Sri Lanka, (2021). *National Policy on Heritage and Museum Education*. Colombo: Government Press.
- National Museum, Colombo, (2023). *Annual Report on Educational Activities*. Colombo: Department of National Museums.
- Rajapaksa, R. (2019). Challenges in Implementing Interactive Museum Education in Sri Lanka. *Journal of South Asian Cultural Studies*, 12(1), pp.89-102.